

HATTFJELLDAL SAU OG GEIT
v/Olav Elsvatn Elsvassveien 1099B
8695 HATTFJELLDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon
Øyvind Skogstad, 75 53 15 68

Tillatelse til skadefelling på bjørn i deler av Hattfjelldal kommune

Statsforvalteren viser til telefonsamtaler med Laila Hoff i Hattfjelldal Sau og Geit den 1. september kl. 21:55 hvor det ble fremmet muntlig fellingstillatelse på bjørn i Hattfjelldal kommune. Fellingstillatelse ble innvilget per e-post kl. 22:15 samme kveld og dette brevet må ansees som et formelt vedtaksbrev av gitt tillatelse.

Vedtak

Statsforvalteren i Nordland gir med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 og § 77, jf. rovviltforskrifta § 9, tillatelse til skadefelling av én (1) bjørn i deler av Hattfjelldal kommune innenfor nærmere angitte vilkår.

Vilkår

- Fellingsområdet omfatter deler av Hattfjelldal kommune avgrenset slik:
 - Grense mot nord og nordvest er RV 73 mellom Hattfjelldal sentrum og riksgrensen ved Austerkrutvatnet.
 - Grense mot sør og sørvest er elva Susna.

Fellingsforsøket skal ta utgangspunkt i pågående skadesituasjon i Skardmodalen.
- Tillatelsen gjelder felling av én bjørn i tidsrommet fra og med 1. september til og med 8. september 2022.
- Binner med unger som opptre sammen er unntatt fra fellingstillatelsen. De tiltak som er mulig for å unngå at binner med unger feller, skal være iverksatt.
- Rapportering:
 - Fellingsleder skal gi en kort statusrapport minimum annethvert døgn på SMS til vakttelefon 478 29 091. Melding skal inneholde en kort oppsummering av aktivitet i fellingslaget, informasjon om evt. observasjoner av bjørn og evt. funn av nye kadaver. Dersom fellingsforsøket innstiller over flere dager, er det ikke nødvendig å sende SMS-rapporter før forsøk, evt. starter opp igjen.

- b. Elektronisk sluttrapport skal leveres av fellingsleder senest innen tre uker etter endt fellingsforsøk. Lenke til rapporteringsskjema sendes i separat e-post til fellingsleder. Fellingsleder kan delegere rapporteringsansvaret til en annen person på fellingslaget.
5. Hattfjelldal Sau og Geit er ansvarlig for å oppnevne deltakere på fellingslaget. Det skal oppnevnes en fellingsleder. Kun personer som står på lista over deltakere i fellingslaget kan delta på fellingsforsøket, og slik liste skal sendes til Statsforvalteren før fellingsforsøket starter.

Statsforvalteren krever at deltakerne i fellingslaget – jegere og hundeførere – oppfyller kravene til og innehar lisens, jf. kravene i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, §§ 13 og 14.

Alle kjente medlemmer av fellingslaget som deltar i fellingsforsøket skal ha kopi av dette brevet og være kjent med vilkårene for fellingstillatelsen.

6. Oppnevnte jegere plikter å utøve fellingsforsøket på en human og sikkerhetsforsvarlig måte, jf. viltloven § 19. Det skal tas hensyn til lysforholdene før det blir løsnet skudd, på lik linje med utøvelse av annen jakt. Ved felling av bjørn skal det benyttes våpen og ammunisjon godkjent for storviltjakt, jf. forskrift av 22.03.02 om utøvelse av jakt, felling og fangst.
7. Felling eller forsøk på felling av rovvilt skal umiddelbart meldes til Statsforvalteren på vakttelefonnummer 478 29 091. Den som feller dyr skal kunne fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materialet, og skytter skal kunne påvise fellingsstedet etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller Statsforvalteren.
8. Dersom det løsnes skudd mot rovvilt og dyret forlater plassen, så plikter skytter å forvise seg om påskudd dyr er truffet eller ikke. Dersom dyret vurderes skadeskutt, plikter de ansvarlige å gjøre det de kan for å avlive dyret snarest mulig. Ved skadeskyting av rovvilt skal skytter uten opphold underrette Statsforvalteren og nærmeste politimyndighet. Statsforvalteren avgjør videre gjennomføring av avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøk på felling skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk. Generelt for ettersøk gjelder bestemmelsen i rovviltforskriften § 17.
9. Forsøk på felling i medhold av denne tillatelsen krever ikke tillatelse fra grunneier, jf. viltloven § 35.
10. Rovvilt felt i medhold av denne tillatelsen er viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt dyr uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Instruks for ivaretagelse av døde rovdyr kan lastes ned på Rovdatas nettside (<https://rovdata.no>) under instruks.
11. Statsforvalteren i Nordland kan til enhver tid trekke tilbake fellingstillatelsen.

Grunnlaget for avgjørelsen

Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 og § 77, jf. rovviltforskrifta § 9. I brev av 31. mai 2022 fra Miljødirektoratet om *Kvote for betinget skadefelling av bjørn 2022-2023*, ble region 7 – Nordland tildelt en kvote på én (1) bjørn fra og med 01.06.2022 til og med 15.02.2023. Det er så langt ikke belastet noen dyr av denne kvoten.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5, er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivarettatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 skal fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldloven hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Region 7 – Nordland skal ha én årlig yngling av bjørn, jf. rovviltforskrifta § 4 første ledd bokstav g). Den todelte målsettingen som formålsparagrafen i rovviltforskriften setter, er søkt oppnådd gjennom forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland, jf. § 6. Her er det definert hvor beitedyr og rovvilt har prioritet.

I den vedtatte forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland er det skrevet følgende om skadefelling av bjørn:

- 2.5.1 *Skadefelling i svart sone er i utgangspunktet kun aktuelt ved akutte skadesituasjoner. Det skal være lavere terskel for felling av hannbjørner enn binner.*
- 2.5.2 *Dersom det på våren oppdages bjørn i kalvingsland for reindrift innen svart sone, eller i randsonen til svart sone, skal det i samråd med reinbeitedistriktet iverksettes avbøtende tiltak.*
- 2.5.5 *Utenfor svart sone skal det som hovedregel gis tillatelse til uttak av bjørn som forventes å gjøre skade.*

Naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b) slår fast at uttak av vilt kan tillates for å avverge skade på blant annet husdyr. Statsforvalteren kan iverksette skadefellingsforsøk innenfor den rammen som er satt av i rovviltnemnda eller Miljødirektoratet, jf. rovviltforskrifta § 9 første ledd. Føringerne i forvaltningsplanen for rovvilt tillegges vekt, og felling kan bare gjennomføres om det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning.

Rovviltforskriften § 9 andre ledd bokstav a) til d) slår fast at det skal tas særlig hensyn til:

- a) området betydning som beitemark,
- b) skadenes omfang og utvikling,
- c) potensialet for framtidige skader,
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

En skadefellingstillatelse skal være rettet mot bestemte skadegjørende individ, og vedtaket skal være begrenset til tid, rom og antall dyr. Ved hver fellingstillatelse gis det en økonomisk ramme som fellingsforsøket skal gjennomføres i henhold til.

Bestandsstatus for bjørn i Nordland

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. § 8. Statsforvalteren viser til at vedtaket blant annet

baserer seg på sist tilgjengelig kunnskap om bjørnens bestandssituasjon og utvikling i Norge; det vises til beskrivelse av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. De siste opplysningene om bestandssituasjonen for bjørn fremgår i rapporten «Populasjonsovervåking av bjørn - DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2021».

Antall ungekull som fødes hvert år estimeres med bruk av en modell som baserer seg på innsamlet DNA materialet fra hunnbjørner. Det nasjonale fastsatte bestandsmålet for bjørn ligger på 13 årlige kull. I 2021 ble det nasjonalt estimert 8,1 ynglinger, som vil si at vi befinner oss under det nasjonale fastsatte bestandsmålet. For region 7 – Nordland er bestandsmålet satt til én årlig yngling hvert år og basert på innsamlet DNA fra bjørn estimerte Rovdata at det ikke var yngling i 2021. Dette vil si at regionen befinner seg under det fastsatte bestandsmålet.

I 2021 ble det registrert to hannbjørner i Nordland basert på DNA-analyser av hår og ekskrementer. Foreløpige tall fra 2022 viser fem ulike hannbjørner identifisert i Nordland i vår og sommer, hvorav en i Narvik og fire på Helgeland.

Det er satt av to forvaltningsområder for bjørn i Nordland; område 1: indre delen av Nordland mellom Rana og Saltdal (mellom Kallvatnet i Rana kommune og Junkerdalen i Saltdal kommune) og området 2: indre deler av Nordland mellom Sulis i Fauske kommune og Bjørnfjell i Narvik kommune. Den aktuelle situasjonen skjer utenfor avsatt forvaltningsområde for bjørn i Nordland.

Avgangen av voksen bjørn skjer i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling. Når det gjelder effekten av dette sammenholdt med andre påvirkninger, foreligger det en betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden er ikke begrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert noen sykdom på bjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos bjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Det forekommer også sporadiske påkjørsler. Det foreligger altså få andre store trusselfaktorer for arten. Sist det ble felt bjørn i Nordland var på skadefelling i 2019, i Evenes. Vi er også kjent med at det er felt flere bjørn på skadefelling og lisensfelling i fjellområdene i Sverige, forholdsvis nær grensa til Nordland i Salten og på Helgeland de siste tre årene.

«Føre-var-prinsippet» i § 9 kommer til anvendelse i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter Statsforvalteren syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Statsforvalterens vurdering

Skadesituasjonen

Den aktuelle situasjonen er knyttet til et avgrenset område i Skardmodalen i Hattfjelldal kommune. Tidligere i sommer, i perioden 7.-23. juli er det påvist 12 tap av sau til bjørn. Den 31. august og 1. september er det funnet fire nye påviste tap til bjørn i det samme området. Tre av disse på eller i umiddelbar nærhet til innmark og gårdstun til den ene beitebrukeren. Seint torsdag kveld ble det registrert bjørn på viltkamera i dette området.

Hensynet til bjørnebestanden

Etter naturmangfoldloven § 18 andre ledd fremgår det at vedtaket etter bestemmelsens første ledd bokstav b) bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vurderingen av dette beror på flere forhold, bl.a. ut fra hvilken grense (kvote) som er satt for uttaket og hvilke andre trusselfaktorer bestanden er utsatt for. Miljødirektoratet har gitt Statsforvalteren en kvote for betinget skadefelling av en bjørn. Vedtaket er stadfestet av Klima- og miljødepartementet som finner at kvoten ikke truer bestandens overlevelse og at kvoten ikke vil gi en negativ utvikling for muligheten til å nå det regionale bestandsmålene neste vår.

Statsforvalteren vil imidlertid bemerke at det er få tegn til at målene for Nordland vil kunne oppnås innen overskuelig framtid. Dette er absolutt utfordrende med tanke på bruk av skadefelling på generelt grunnlag siden vi er avhengig av at bjørnebestanden i fylket vokser betydelig dersom bestandsmålet for skal nås. Det er registrert få bjørner i Nordland de siste årene og uttak av bjørn er uheldig med tanke på framtidig oppnåelse av bestandsmålet for regionen. I tillegg til felling i Nordland, spiller økt avskyting på svensk side en avgjørende betydning for bestandsutviklingen.

Det aktuelle området er i vedtatt forvaltningsplan avsatt som prioritert beiteområde for sau, hvor det skal være lav terskel for å tillate skadefelling. Geografisk differensiering skal bidra til å ivareta hensynene til naturmangfoldloven § 12. De vedtatte bjørneområdene i Nordland er ikke forenelig med områder som biologisk sett ligger til rette for bjørn, og det er derfor svært liten sannsynlighet for at bestandsmålet vil kunne oppnås innenfor bjørneområdene. De prioriterte bjørneområdene har dermed ingen funksjonell betydning for å ivareta forvaltningsmålet for regionen, og de gir lite spillerom for en differensiert forvaltning av bjørn. Dette skaper ikke nødvendig forutsigbarhet for beitebrukerne, øker konfliktnivået og gjør den praktiske forvaltningen av bjørn i Nordland svært utfordrende.

I Miljødirektoratets vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn 2022-2023 i rovviltregion 6, 7 og 8 er det spesifisert at man skal være restriktiv med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for bjørn, og at det må komme tydelig fram i et evt. fellingsvedtak hvilke forebyggende tiltak som er vurdert. For region 7 er det i tillegg spesifisert at dette gjelder generelt, som følge av at regionen ikke har egnet forvaltningsområde for bjørn, jf. brev av 2. juli 2018.

Klima- og miljødepartementet avgjorde i brev den 8. juli 2022 klage på direktoratets vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn. Departementet opprettholdt direktoratets vedtak med enkelte justeringer. Departementet fastslår at det generelt er lav terskel for å felle bjørn som gjør skade utenfor bjørneprioritert område. Men at det i en situasjon der vi ligger under bestandsmålet både nasjonalt og i regionene 6, 7 og 8, vil det for binner som opptrer i beiteprioritert område være en høyere terskel enn lav for å tillate skadefelling. Departementet senker likevel terskelen fra høy til midlere.

Bjørnen som forårsaker skadene, er mest sannsynlig en hannbjørn. Dette er vurdert ut ifra DNA-analyser fra tidligere år og kjent utvandringskapasitet hos binner. Felling av en hannbjørn vil i mindre grad enn felling av en hunnbjørn påvirke Stortingets målsetting om én årlig yngling av bjørn i Nordland. Samtidig vil en praksis med lav terskel for felling av hannbjørner redusere muligheten for å oppnå bestandsmålet.

Beiteområdet og skadepotensiale

Det slippes årlig over 10 000 sau og lam på beite i Hattfjelldal. Tre besetninger er i sommer sluppet på beite i Skardmodalen, med til sammen i overkant av 700 dyr. Statsforvalteren legger til grunn at området har stor betydning som beitemark, jf. rovviltforskrifta § 9 annet ledd bokstav a.

Også forrige beitesesong var det betydelige tap til bjørn i Skardmodalen. Det er fortsatt mye sau ute i utmark. Ut fra funn av ferske kadaver og observasjoner av bjørn i området vurderer vi at skadeomfanget er betydelig, jf. rovviltforskrifta § 9 annet ledd bokstav b og c.

Andre tapseforebyggende tiltak, jf. rovviltforskriften § 9 annet ledd bokstav d

Hattfjelldal Sau og Geit har mottatt FKT-midler til utvida tilsyn med vokterhunder og kadaverhunder om brukes aktivt i akutte tapssituasjoner.

Mot slutten av beitesesongen blir sanking et mer aktuelt virkemiddel for å forhindre ytterligere skader. Vi viser til Miljødirektoratets brev med kvote for betinget skadefelling av bjørn, hvor de blant annet skriver at «Felling etter skadefellingsregimet kan bare skje dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning. Direktoratet vurderer det slik at potensialet for skade på sau er begrenset når vi kommer til september/oktober måned, da normal sankedato for sau er 10. september selv om det vil være regionale forskjeller. Skulle tap til rovdyr skje i denne perioden, vil det være andre tilfredsstillende løsninger for å hindre tap. For tap til tamrein må det gjøres andre vurderinger.»

Vi anbefaler at berørte beitebrukere nå prioriterer ressurser til nedsaking av sau og viser i den sammenheng til dialog med Laila Hoff i Hattfjelldal Sau og Geit om muligheten for bruk av FKT-midler for å legge til rette for en effektiv sanking. Samtidig ser vi at situasjonen er særlig krevende når flere tap har skjedd på innmark eller i umiddelbar nærhet til innmark og gårdstun, og bjørn er registrert på viltkamera like utenfor innmark og værgjerde seint torsdag kveld.

Konklusjon

Ut fra en samlet vurdering med vektlegging av potensialet for framtidige skader dersom bjørnen fortsatt oppholder seg i dette området, finner Statsforvalteren det riktig å kunne tillate skadefelling på én (1) bjørn innenfor deler av Hattfjelldal kommune. Hattfjelldal Sau og Geit får ansvaret for å lede gjennomføringen av fellingsforsøket.

Økonomiske rammer for fellingsstillatelsen

Fellingsforsøket har en økonomisk ramme på inntil kr 30 000,- til dekking av direkte og dokumenterte kostnader utenom godtgjøring, jf. forskriften § 9. Dette gjelder for eksempel kjøreutgifter for bil og nødvendig overnatting. Det er ikke anledning å utbetale godtgjøring/lønn til deltakere på fellingslaget siden det ikke er et kommunalt fellingslag.

Hattfjelldal Sau og Geit er regnskapsførende enhet. Refusjonskrav leveres på [eget skjema i Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter](#) innen 1. oktober 2022.

Saksopplysninger

Dette vedtaket blir kunngjort i Miljøvedtaksregisteret (www.miljovedtak.no) og ved utsendelse til adressatene på kopilista.

Klage

Vedtaket kan i henhold til forvaltningsloven § 29 påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter underrettingen om vedtaket er kommet frem. Klagen skal sendes til Statsforvalteren i Nordland, Klagens adressat, form og innhold følger av § 32 i forvaltningsloven.

Med hilsen

Tore Vatne (e.f.)
seksjonsleder

Øyvind Skogstad
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Hattfjelldal kommune
Mattilsynet
Miljødirektoratet
Nordland politidistrikt
Roviltnemnda i region 7
Statens naturoppsyn Nordland